

به مناسبت چهلمین سالروز پیروزی غرور آفرین انقلاب اسلامی مردم ایران

نقش انقلاب اسلامی ایران در عرصه

تخریه پردازی انقلاب

(نقد و تبیین ریشه‌های تاریخی و نارسایی تحلیل تحلیل گران غربی)

درباره انقلاب اسلامی ایران

دکتر اسدالله افشار

سرشناسه	افشار، اسدالله، ۱۳۴۰ -
عنوان و نام پدیدآور	نقش انقلاب اسلامی ایران در عرصه نظریه پردازی انقلاب (نقد و تبیین ریشه گستی ها و نارسایی تحلیل تحلیل گران غربی درباره انقلاب اسلامی ایران) / نویسنده اسدالله افشار؛ ویرلستار سیدعلیرضا گشتایی.
مشخصات نشر	تهران: الماس دانش، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	۲۴۸ ص.
شابک	۱۸۰۰۰۰ ریال: ۹۷۸-۶۰۰-۱۸۹-۱۶۲-۵
وضعیت فهرست نویسی	فیها
موضوع	ایران -- تاریخ -- انقلاب اسلامی، ۱۳۵۷ -- نقد و تفسیر
موضوع	Iran -- History -- Islamic Revolution, ۱۹۷۹ -- Criticism and interperlation
موضوع	ایران -- تاریخ -- انقلاب اسلامی، ۱۳۵۷ -- افکار عمومی خارجی
موضوع	Iran -- History -- Islamic Revolution, ۱۹۷۹ -- Foreign public opinion
موضوع	ایران -- تاریخ -- انقلاب اسلامی، ۱۳۵۷ -- تأثیر
موضوع	Iran -- History -- Islamic Revolution, ۱۹۷۹ -- Influences
شلسه افزوده	گشتایی، سیدناصرالدین، ۱۳۴۳ - ویرلستار
رده بندی کنگره	DSR1551/6 (11) 37
رده بندی دیویی	۰۸۲۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی	۵۰۴۰۹۳۱

تکثیر و نشر آدرس: میدان انقلاب خیابان رشتچی بن بست یکم پلاک ۴ واحد ۳ تلفن: ۶۶۱۲۵۶۹۴

ناشر	مؤسسه فرهنگی انتشارات الماس دانش
عنوان کتب	نقش انقلاب اسلامی ایران در عرصه نظریه پردازی انقلاب (نقد و تبیین ریشه گستی ها و نارسایی تحلیل تحلیل گران غربی درباره انقلاب اسلامی ایران)
نویسنده	اسدالله افشار
ویراستار	سید علیرضا گشتایی
چاپ	جباری - ۷۷۶۰۸۳۲۴
شمارگان	۱۰۰۰ جلد
لویت چاپ	اول - ۱۳۹۷
قیمت	۱۸۰۰۰ تومان
شابک	۱۸۹-۶۰۰-۹۷۸-۱۶۲-۵

فهرست مطالب

۴	مقدمه
۹	گفتار اول (درباره انقلاب و دیدگاه نظریه پردازان در این زمینه
۱۵	گفتار دوم (نقش انقلاب اسلامی در عرصه نظریه پردازی انقلاب
۲۱	گفتار سوم) بحث نظریه پردازی در مورد انقلاب اسلامی معاصر
۲۵	گفتار چهارم (اشاره ای به اقسام پنج گانه تئوری های چرایی انقلاب ایران
۲۷	گفتار پنجم (نگاه پژوهشگران غربی به انقلاب اسلامی
۴۵	گفتار ششم (نظریه های انقلاب و نقد آن ها
۸۵	گفتار هفتم) ریشه ها و نارسایی تحلیل تحلیلگران درباره انقلاب اسلامی
۱۰۷	گفتار هشتم) ژان فورن و نظریه های انقلاب
۱۱۷	گفتار نهم) تحلیل بحران زنجیره قدرت دوره پهلوی در ایران
۱۲۷	گفتار دهم) بررسی علل و پویای انقلاب اسلامی
۱۳۳	گفتار یازدهم) علل و عوامل مؤثر بر انقلاب
۱۳۷	گفتار دوازدهم) نقش صنعت و اقتصاد در پیروزی انقلاب اسلامی ایران
۱۴۳	گفتار سیزدهم) تبیین بستر اجتماعی پیدایش انقلاب
۱۵۷	گفتار چهاردهم) سرگردانی و حیرانی نظریه پردازان غربی از سبب و رانقلاب اسلامی
۱۶۷	گفتار پانزدهم) بررسی نقش علل سیاسی و مذهبی در وقوع انقلاب اسلامی
۱۷۱	گفتار شانزدهم) طرح نظریه انقلاب اسلامی از دیدگاه امام خمینی (ره)
۱۹۳	گفتار هفدهم) نگاه مجدد به انقلاب اسلامی
۲۰۹	پی نوشت ها
۲۲۷	کتابنامه
۲۳۹	نمایه

یکی از بزرگترین و مهم‌ترین حوادث و رویدادهای قرن بیستم، وقوع انقلاب اسلامی در ایران است. این انقلاب به رهبری امام خمینی (ره) توانست بسیاری از معادلات جهانی و روابط قدرت‌های بزرگ را تغییر داده و تحولات گسترده‌ای در نظام بین‌الملل ایجاد نماید. انقلاب اسلامی در دوران جنگ سرد و نظام دو قطبی به وقوع پیوست و به دلیل ماهیت دینی و مذهبی خود نتایج و تأثیرات بسیار گسترده‌ای در جهان و به‌ویژه جهان اسلام ایجاد نمود و از این حیث می‌توان آن را در ردیف بزرگترین رویدادهای قرن بیستم قلمداد نمود. پیروزی انقلاب اسلامی در ایران، بستر مناسبی را برای تحول و پذیرش نظریه‌های انقلاب ایجاد نمود و زمینه دگرگونی و تغییر بسیاری از نظریه‌های انقلاب را فراهم نمود.

تحقق انقلاب اسلامی یکی از بزرگترین رویدادهای اجتماعی نیمه دوم قرن بیستم به حساب می‌آید که در نوع خود بی‌نظیر و منحصر به فرد است، به گونه‌ای که موجبات شگفتی همگان را برانگیخت و توجه جهانیان را به‌سوی خود جلب نمود.

این تحول و دگرگونی در نظام اجتماعی ایران در سال ۱۳۵۷ با تحولات حاصل در ساختار سیاسی و نظام‌های حکومتی دیگر تفاوت اساسی داشت. این پدیده موجب تأسیس نظام اجتماعی حاکم بر ایران به‌طور کامل دگرگون گشته و نظامی نوین با اهداف، ارزش‌ها و سازوکاری کاملاً متفاوت جایگزین آن شود و در نتیجه منشأ ظهور آثاری بس شگرف در ابعاد گوناگون سیاسی، فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و... گردد.

این حادثه بزرگ قرن، از یکسو معادلات سیاسی استکبار را در ادامه سیاست سلطه و تقسیم استعماری جهان بهم زد، و از سوی دیگر یکی از استوارترین رژیم‌های وابسته را که از حمایت

قدرت‌های بزرگ برخوردار بود، ریشه کن نمود. و در کشوری چون ایران، با آن همه اهمیتی که از نظر استراتژیکی و اقتصادی برای قدرت‌های بزرگ جهان داشت، تحولی عظیم به وجود آورد. مهم‌تر از این دو، تأثیرگذاری روند انقلاب اسلامی به سطح آگاهی‌های عمومی ملت‌های مسلمان جهان به‌ویژه کشورهای اسلامی، می‌باشد که خود زمینه تحولات سیاسی، اجتماعی ریشه‌داری را در بین آنان فراهم آورد.

به اعتراف تحلیل‌گران سیاسی ویژگی‌های انقلاب اسلامی از قبیل: برخورداری از جهان‌بینی الهی، ماهیت ایدئولوژیکی، قدرت رهبری، تفکر و اندیشه مبتنی بر دین و مشارکت عظیم مردم، موجب مدیاری از تحلیل‌ها، تئوریا و پیش‌بینی‌های صاحب‌نظران سیاسی بی‌اعتبار گشته و مجبور به تحدید نظر تئوری‌های خود شدند.

مؤلف در این اثر به دنبال ارائه پاسخ به این سؤال اساسی است که:

چه عامل یا عواملی در شکل‌گیری و پیروزی انقلاب اسلامی ایران نقش داشته است؟ و به عبارت دیگر، آیا می‌توان گفت: بهره‌ارزش‌های معنوی اسلام، نقش تعیین‌کننده‌ای در این رخداد بزرگ داشته‌اند؟

ضمن بیان اهداف اساسی انقلاب اسلامی و اشاره‌ای به نا تمام بودن تئوریا و ناتوانی تحلیل‌گران از درک این انقلاب، به تبیین اصول بنیادی تفکر و اندیشه اسلامی می‌پردازیم و معتقدیم که اعتقاد به این اصول بیشترین تأثیر را در ایجاد تحریک اجتماعی و روحیه انقلابی مردم مسلمان ایران داشته است.

هدف انقلاب اسلامی

با نگاهی گذرا بر تاریخ، روند و بستر شکل‌گیری و تکوین انقلاب اسلامی، هدف اصلی و اصیل این نظام نوین، احیای اسلام و ارزش‌های دینی و حاکمیت بخشیدن به دین الهی، فارغ از هرگونه گرایش و تأثیر پذیری از مکتب‌های بشری، در جامعه بود. جامعه‌ای که سال‌های سال زیر سلطه

و اقتدار صاحبان زر و زور قرار داشت. البته در کنار این آرمان بزرگ، اهدافی مانند عدالت اجتماعی، آزادی خواهی، استقلال در ابعاد سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، فکری و... نیز وجود داشت، که همه این اهداف نیز در قالب اسلام، معنای واقعی خود را در انقلاب اسلامی پیدا می کند.

انقلاب اسلامی و تئوری های ناتمام

انقلاب اسلامی ایران در مقطعی از تاریخ رخ داد، و اندیشه دینی و تفکر معنوی اسلامی را در سرلوحه حرکت و مبارزه خود قرارداد، که در معادلات سیاسی، جهان به دو قطب شرق و غرب تقسیم شده بود یعنی در یک طرف جهان کمونیست با اندیشه مارکسیستی و در طرف دیگر نظام کاپیتالیست (سرمایه داری) با اندیشه سکولاریسم و لائیک، حاکم بود. که در هر دو تفکر حاکم، جایی برای دین وجود نداشت. در تفکر کمونیستی که «دین افیون ملت ها شناخته شده است» و در اندیشه نظام سرمایه داری نیز «دین ابزاری است» به عنوان شعار اصلی در نظر گرفته شده بود. در تطبیق تئوری های مرسوم و رایج استراب به انقلاب اسلامی، بسیاری از نظریه پردازان دچار مشکل گردیده و مجبور به رفو کردن و ترمیم های پی در پی و متعددی در تئوری های خود شده اند.

انقلاب و تحولات اجتماعی در جوامع مختلف بشری

انقلاب و تحولات اجتماعی همواره در جوامع مختلف بشری و در طول تاریخ زندگی بشر، حادث شده است و آدمی برای تغییر وضع موجود تا رسیدن به وضع مطلوب هرگز در تلاش و کوشش بوده است. تکاپوی انسان در رسیدن به کمال مطلوب، اندیشه ظرف مناسب این پویش را در ذهن او متبادر ساخته و آدمی برای رسیدن به آن کمال، نیازمند به محیط اجتماعی مطلوب، انسانی و متکی بر قوانین لایتغیر الهی بوده، این کمال جویی و خداخواهی فطری او پایه و اساس همه حرکات، جنبش ها و انقلابات است. خواه این انقلابات به نام طبقه کارگر، به نام آزادی، به نام بورژوازی و یا مستقیماً به نام پروردگار باشد، نهایتاً خواست فطری انسان بر آزادی خواهی،

عدالت جویی و برابری طلبی است و تقریباً همه انقلابات در رأس خواسته‌های خود آزادی، عدالت و برابری را قرار داده‌اند.

انقلاب اسلامی ایران؛ مورد توجه صاحب‌نظران دنیا

انقلاب اسلامی ایران، به عنوان یکی از شکوهمندترین انقلابات دنیا و به عنوان یکی از بزرگترین و فراگیرترین آن‌ها، در دنیا، همواره مورد توجه صاحب‌نظران بوده است. به این خاطر تحلیل‌ها، تبیین‌ها و توصیف‌های متعددی از آن به عمل آمده است. بدیهی است که همه تبیین‌ها و تحلیل‌ها مستدل، منطقی و همه‌جانبه نبوده و کاستی‌ها و نواقصی را نیز در بر دارد.

این مسئله نخست به دلیل فطرت پدیده‌های اجتماعی است که دید محدود آدمی به مکان و زمان را، به روی هر عوامل و شرایط مؤثر بر یک پدیده نمی‌گشاید و دوم به دلیل این که کانال دریافت مواد اولیه تحقیق درباره انقلاب اسلامی هر یک از تحلیل‌گران متفاوت بوده و بعضاً پیشداوری‌ها و پیش‌فرضه‌ای نامستدل نیز بر این «جامع ندیدن» نقش داشته است. ضمن این که پدیده انقلاب اسلامی با عظمت و پیچیدگی و چند لایه‌ای بودنش، امکان یک بررسی همه‌جانبه بی‌طرفانه، علمی و مستدل را کمتر فراهم می‌کند و یا حداقل به ظرف زمانی چندین ساله و مطالعه منابع بسیار و برخورداری از دانش‌های مختلف جامعه‌شناسی، تاریخ فلسفه، علوم دینی، علوم تربیتی، سیاسی و علم روان‌شناسی است که نیاز دارد یک گروه تحقیقی کارآزموده و علاقه‌مند را می‌طلبد؛ چرا که تحقیق فوق از نوع یک تحقیق سطحی و سطحی‌انگارانه است که با همکاری تنگاتنگ همه متخصصان امور فوق امکان‌پذیر و میسر می‌شود. تنها به مطالب فوق، در بررسی حاضر که مطالعه انقلاب اسلامی و نظریه‌های انقلاب و سپس سبب‌ها و علل آن‌ها بایکدیگر مدنظر بود، کوشش وافر به عمل آمده است تا بتوان انقلاب اسلامی را به صورت جامع دیده و از ابعاد مختلف بررسی شود؛ و لذا با توجه به اینکه انقلاب اسلامی در آستانه چهلمین سال حیات خود قرار دارد، این اثر با نام "نقش انقلاب اسلامی ایران در عرصه نظریه پردازی انقلاب" تلاش

دارد به نقد و تبیین ریشه کاستی‌ها و نارسایی تحلیل تحلیل گران غربی درباره انقلاب اسلامی پردازد و از سوی دیگر اثرات انقلاب اسلامی بر تحول و تغییر نظریات انقلاب را از زوایای گوناگون که به چالش کشیده است بررسی و در معرض قضاوت افکار مردمان دنیا قرار دهد. امید آن که مؤلف به این مهم نائل آمده باشد.

اسدالله افشار

تهران- بهمن ماه ۱۳۹۵

www.ketab.ir